

Cassa da malsauns / supplement per uffants

La cassa da malsauns obligatorica surpiglia a 100% tut ils custs medicinals per Vus e per Voss uffant, q.v.d. tut ils custs che stattan en connex cun ina gravidanza e cun ina naschietscha normala. L'uffant sto vegnir assicurà tar ina cassa da malsauns fin il pli tard trais mais sunter la naschietscha.

Il supplement per uffants importa en il chantun Grischun 185.– francs per mais e per uffant fin al 16avel onn da vegliadetgna cumplenì. L'annunzia ed il pajament vegnan fatgs tras la patruna u tras il patrun.

En speranza e dischoccupada

Sch'igl exista il dretg d'ina diaria per persunas dischoccupadas, survegnis er Vus – durant 14 emnas – ina cumpensaziun dal gudogn en cas d'ina maternitad. Dus mais avant la naschietscha na ston dunnas en speranza betg pli tschertgar lavur. Sch'ina dunna na po betg lavurar u na po betg pli vegnir intermediada durant la gravidanza, stattan a disposiziun ad ella 44 diarias per persunas malsaunas entaifer in termin da dus onns. A partir da la 5avla emna sunter la naschietscha è ina mamma che retira daners per persunas dischoccupadas puspè obligada da tschertgar lavur.

Problems finanziaals

Sin il feigl d'infurmaziun dad «adebar» «Infurmaziuns per geniturs en cas d'ina gravidanza betg planisada» chattais Vus purschidas, agids e sustegns per futurs geniturs e/u per futuras mammas cun problems finanziaals.

Adressas

- servetschs socials regiunals e communal: vesair il cudesch da telefon u www.sozialamt.gr.ch
- uffizi dal servetsch social chantunal dal Grischun, tel. 081 257 26 54
- centers regiunals per intermediaziun da lavur (CIL): vesair cudesch da telefon u www.kiga.gr.ch
- post da cussegliaziun per lavur e professiun da la centrala da dunnas dal Grischun, tel. 081 284 80 75; Vus pudais fixar in termin cun il secretariat. www.frauenzentrale.ch/gr
- institut d'assicuranza sociala dal chantun Grischun, tel. 081 257 41 11, www.sva.gr.ch

Litteratura:

- «Recht und Mutterschaft», chasa editura «wir eltern», Turitg 2005. ISBN 3-033-00472-5

Gravidanza maternitad Dretg da lavur

:adebar»

**Post grischun
da cussegliaziun
per planisaziun
da famiglia,
sexualitad,
gravidanza e
partenadi**

Sennensteinstrasse 5 · 7000 Cuira
telefon 081 250 34 38
fax 081 250 34 39

E-mail: beratung@adebar-gr.ch
www.adebar-gr.ch

Obligaziun d'infurmaziun

Sche Vus sco futura mamma na vulais betg far valair Voss dretgs da dunna en speranza, na stuais Vus betg infurmar Vossa patruna u Voss patrùn davart la gravidanza. Cunzunt sche Vus essas anc en il temp d'emproma vegni recumandà d'avisar la gravidanza pir sunter la scadenza dal temp d'emproma. Sche Vus candidais per ina piazza na stuais Vus betg responder dumondas sco: «Essas Vus en speranza?» u «Vulais Vus avoir uffants proximamain?». Excepciuns èn activitads ch'èn nunpussaivlas durant ina gravidanza, sco p.ex. la lavur cun substanzas da tissi u la lavur sco ballarina.

Protecciun da la sanadad ed uras da lavur durant la gravidanza

Activitads che fan donn a la sanadad da las dunnas en speranza, na ston betg vegnir fatgas. Cun preschentar in attest correspondent da la media u dal medi po vegnir dumandada ina lavur pli leva, p.ex. ina lavur che vegn fatga cun seser enstagl d'ina lavur che vegn fatga en pe. Sunter il 6avel mais da gravidanza na dastgan las lavurs en pe betg surpassar en tut 4 uras per di. Uras supplementaras pon vegnir refusadas. Lavur da saira e da notg (da las 20.00 la saira fin las 6.00 la damaun) èn scumandadas durant las ultimas otg emnas avant il termin da la naschientscha. Cun in attest da la media u dal medi poi vegnir pretendì gia a partir dal cumenzament da la gravidanza, da stuair lavurar mo durant il di. Sche quai n'è betg pussaivel per motivs da manaschi, ha la dunna il dretg da survegnir 80% dal salari.

Malsogna durant la gravidanza

Dunnas en speranza dastgan mancar da la lavur mo, sch'ellas aviseschan quai ed ellas dastgan bandunar la lavur, sche lur patruna u sche lur patrùn è infurmà davart la gravidanza. Per ch'il salari vegnia pajà er vinavant, basegna la patruna u il patrùn – sco generalmain en cas da malsogna – in attest da la media u dal medi. Quant ditg che la cuntinuaziun dal pajament dal salari dura, dependa da la patruna respectiva u dal patrùn respectiv. Verifitgai questa regulaziun en Voss contract da lavur e dumandai sin Vossa piazza da lavur, tge disposiziun che vala per Vus.

Indemnisaziun en cas d'ina maternitad

Tut las lavurantas (er las emploiadas a temp parzial) e tut las dunnas cun in'activitad da gudogn independenta han dapi il 1. da fanadur 2005 il dretg d'in congedi da maternitad da 14 emnas. Ellas survegnan durant quest temp 80% dal salari (maximalmain 172.– francs per di). Sch'il temp da lavur è irregular, furma l'entrada media la basa da calculaziun. L'indemnisaziun en cas d'ina maternitad vegn alimentada tras las contribuziuns da las lavurantas e dals lavurants sco er da las patrunas e dals patrùns a l'urden da cumpensaziun dal gudogn (CG). L'annunzia ed il pajament vegnan fatgs per regla tras la patruna u tras il patrùn. Indicaziuns pli detagliadas davart l'indemnisaziun en cas d'ina maternitad vesair fegl d'infurmaziun 6.02 da la AVS/AI «Indemnisaziun en cas d'ina maternitad». Tut tenor la patruna u il patrùn u tut tenor il chantun avais Vus il dretg d'ulteriuras prestaziuns avant e/u suenter la naschientscha. As infurmai a Vossa piazza da lavur, sch'igl è vegnì fatg

in'assicuranza per in congedi che vegn pajà pli ditg e/u meglier u sche l'interpresa è suttamessa ad in contract collectiv da lavur (CCL) che cuntogna ina regulaziun correspondent.

Desditga

Durant l'entira gravidanza e fin 16 emnas suenter la naschientscha na dastga la patruna u il patrùn betg desdir la piazza a Vus. Sche la desditga vegn pronunziada avant il cumenzament da la gravidanza, vegn il termin da desditga interrutt al cumenzament da la gravidanza e cumenza pir puspè 16 emnas suenter la naschientscha. Durant il temp d'emproma n'exista nagina protecciun cunter la desditga. La futura mamma po dentant visar da tut temp la relaziun da lavur, sch'ella observa il termin da desditga. Ella na duai dentant betg desdir la piazza sin in termin avant la naschientscha, perquai ch'ella perdess uschia l'indemnisaziun en cas d'ina maternitad. Sche la desditga entra en vigur p.ex. sis emnas suenter la naschientscha, survegn la dunna daners da maternitad per las ulteriuras otg emnas.

Protecciun da la sanadad suenter la naschientscha

Mammas na dastgan betg vegnir engaschadas 8 emnas suenter la naschientscha e fin a la 16avla emna mo cun lur consentiment. Concretamain signifitgescha quai che suenter la scadenza dal congedi da maternitad pudais Vus restar duas ulteriuras emnas tar Voss uffant, sche Vus vulais. Questas duas emnas supplementaras n'èn dentant betg pajadas obligatoricamain.

Per il temp tranter la 8avla e la 16avla emna suenter il part exista in scumond da lavur da notg. Tar lavurs privlusas e difficilas sto la patruna u il patrùn garantir ultra da quai ch'ì n'existia nagin privel per la mamma e per l'uffant. Sche la patruna u sch'il patrùn na po betg garantir quai, avais Vus il dretg dad 80% dal salari.

Sche Vus avais puspè reprimì Vossa lavur e tezzais Voss uffant en il manaschi, vala il temp che Vus duvrais per tezzar – durant l'emprim onn da vegliadetgna da Voss uffant – sco temp da lavur. Sche Vus al tezzais ordaifer il manaschi, vala mo la mesadad da Vossa assenza sco temp da lavur. Ultra da quai sto il manaschi metter a disposiziun per Vus in local da quietezza adattà cun in post per giaschair.

Sche l'uffant d'ina mamma cun activitad da gudogn daventa malsau, dastga la dunna mancar da la lavur (durant maximalmain 3 dis), per tgirar ses uffant e per organisar la(s) persuna(s) che tgira(n).

Vacanzas e congedi betg pajà

Sche Vus stais davent da Vossa piazza da lavur durant la gravidanza per motivs da sanadad per dapli che dus mais, dastga la patruna u il patrùn scursanir Voss dretg da vacanzas. A partir dal 3. mais cumplain e per mintga ulteriur mais cumplain pon vegnir scursanidas las vacanzas en il medem onn chalendar per mintgamai 1/12. Pervia dal congedi da maternitad da 14 emnas n'èn percenter betg permissas scursanidas. Da princip n'exista nagin dretg d'in congedi betg pajà.

Il congedi betg pajà è mo pussaivel, sche la patruna u sch'il patrùn è d'accord cun quai.